

Sardar Patel University**M. A. Examination Ist Semester (CBCS) Sanskrit****Wednesday Date: 24/10/2018 Time: 10.00 a.m. to 01.00 p.m.****PA01CSAN22 Vyakarana: Vaiyakarana Siddhantakaumudi of Bhattojidikshita (Acha-Sandhi Prakaranam) & Paspashahnika of Patanjal-Mahabhashya****Total Marks: 70****(૧૦)**

પ્ર-૧ બહુવિકલ્પીય પ્રશ્નો (બધા ફરજિયાત)

૧. રૂપાવતાર ગ્રંથના રચયિતા કોણ છે ?
 (A) દિક્ષનાથ (B) રામચંદ્રાચાર્ય
 (C) ધર્મકીર્તિ (D) વિમલસરસ્વતી
૨. સિદ્ધાન્તકૌમુદી ઉપર રચાયેલી તત્ત્વબોધિની ટીકાના રચયિતા કોણ છે ?
 (A) જ્ઞાનેન્દ્રસરસ્વતી (B) વામન
 (C) જયાદિત્ય (D) રંગોજિભટ્ટ
૩. કયું સૂત્ર દીવાની ગરજ સારે છે ?
 (A) વિધિ (B) પરિભાષા
 (C) નિયમ (D) અતિદેશ
૪. 'એચોડયવાયાવઃ।' સૂત્રનો ક્રમાંક કયો છે ?
 (A) ૫/૩/૮ (B) ૬/૨/૧૮
 (C) ૬/૧/૮૫ (D) ૬/૧/૭૮
૫. 'અચોડન્યાદિ ટિ। ૧/૧/૬૯' સૂત્રનો પ્રકાર જણાવો.
 (A) સંજ્ઞા (B) વિધિ
 (C) અધિકાર (D) અતિદેશ
૬. મહાભાષ્યમાં કુલ કેટલાં આહ્નિકો છે ?
 (A) ૬૮ (B) ૭૮
 (C) ૮૫ (D) ૮૮
૭. પ્રતીતપદાર્થકો લોકે _____ શબ્દ ઉચ્ચતે।
 (A) ક્રિયા। (B) આકૃતિઃ।
 (C) ગુણઃ। (D) ધ્વનિઃ।
૮. કશ્ચિત્ ઉત્સર્ગઃ કર્તવ્યઃ કચ્ચિત્ _____।
 (A) અપવાદઃ। (B) અનુવાદઃ।
 (C) વિસર્ગઃ। (D) ઉપસર્ગઃ।
૯. નીચેનામાંથી શબ્દાનુશાસનનું પ્રયોજન નથી.
 (A) ઝહ। (B) રક્ષા।
 (C) સક્તુમિવ। (D) પદં કુર્વન્તિ।
૧૦. સંગ્રહગ્રંથના રચયિતા કોણ છે ?
 (A) કાત્યાયન (B) વ્યાડિ
 (C) નાગેશભટ્ટ (D) ભટ્ટોજિદીક્ષિત

પ્ર- ૨ મુનિત્રયમ્ વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો. (૧૨)

અથવા

પ્ર- ૨ પ્રક્રિયાગ્રંથો વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો. (૧૨)

પ્ર- ૩ (અ) નીચેનાં સૂત્રો સમજાવો (ગમે તે એક): (૦૫)

૧. આદ્ ગુણ: । (૬/૧/૮૭)

૨. ઊરણ્ રપર: । (૧/૧/૫૧)

પ્ર-૩ (બ) નીચેની રૂપ સિદ્ધ કરો (ગમે તે એક): (૦૫)

૧. સુધ્યુપાસ્ય ।

૨. શિવેહિ ।

પ્ર-૩ (ક) ગમે તે એક વિશે નોંધ લખો: (૦૮)

૧. વૃદ્ધિ કરનારાં સૂત્રો સમજાવો

૨. પૂર્વરૂપ કરનારાં સૂત્રો સમજાવો

પ્ર-૪ મહાભાષ્યગ્રંથનો સવિસ્તર પરિચય આપો. (૧૨)

અથવા

પ્ર-૪ પતંજલિનું વ્યાકરણના ક્ષેત્રમાં પ્રદાન વિશે નોંધ લખો. (૧૨)

પ્ર-૫ (અ) ગમે તે એક ગદ્યખંડ અનુવાદ સહિત સમજાવો: (૦૬)

૧. અસન્દેહાર્થં ચાધ્યેયં વ્યાકરણમ્ । યાજ્ઞિકાઃ પઠન્તિ- સ્થૂલપૃષ્ઠીમાગ્નિવારુણીમનડ્વાહીમાલભેતેતિ । તસ્યાં સન્દેહઃ- સ્થૂલા ચાસૌ પૃષ્ઠી ચ સ્થૂલપૃષ્ઠી, સ્થૂલાનિ પૃષ્ઠન્તિ યસ્યાઃ સેયં સ્થૂલપૃષ્ઠીતિ । તાં નાવૈયાકરણઃ સ્વરતોઽધ્યવસ્યતિ- યદિ પૂર્વપદપ્રકૃતિસ્વરત્વં તતો બહુવ્રીહિઃ, અથ સમાસાન્તોદાત્તત્વં તતસ્તત્પુરુષ ઇતિ ।

૨. યલ્લોકેઽર્થમર્થમુપાદાય શબ્દાન્પ્રયુજ્ઞતે, નૈષાં નિર્વૃત્તી યત્નં કુર્વન્તિ । યે પુનઃ કાર્યા ભાવા નિર્વૃત્તૌ તાવત્તેષાં યત્નઃ ક્રિયતે । તદ્વથા- ઘટેન કાર્યં કરિષ્યન્ કુમ્ભકારકુલં ગત્વાહ- કુરુ ઘટં કાર્યમનેન કરિષ્યામીતિ । ન તદ્વચ્છબ્દાન્પ્રયુક્ષમાણો વૈયાકરણકુલં ગત્વાહ- કુરુ શબ્દાન્પ્રયોક્ષ્ય ઇતિ । તાવત્યેવાર્થમુપાદાય શબ્દાન્પ્રયુજ્ઞતે ।

પ્ર-૫ (બ) વ્યાકરણ અધ્યયનનાં ગૌણ પ્રયોજનો વિશે નોંધ લખો. (૧૨)

અથવા

પ્ર- ૫ (બ) શબ્દના જ્ઞાનમાં ધર્મ છે કે પ્રયોજનમાં -ચર્ચો. (૧૨)

—X—
(2)